

Gamvik kommune

postmottak@gamvik.kommune.no

Kirkenes, 15.10.2023

Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, Birdlife Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, DNT Sør-Varanger turlag, Naturvernforbundet Finnmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Finnmark og Miraculix, Sør-Varanger Sopp- og Nyttvektstforening.

Høring av planprogram – kommunedelplan for vindkraft Sandfjellet og Digermulen

Forum for natur og friluftsliv i Finnmark (FNF) er et samarbeidsnettverk bestående av natur- og friluftslivsorganisasjoner. Til sammen representerer vi betydelige allmenne interesser innen naturvern, landskap og friluftsliv.

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen. Den største trusselen mot artsmangfold er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet forringes. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes. Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn. Tilsluttede organisasjoner i FNF Finnmark er alle opptatt av å ta vare på naturgrunnlaget i Finnmark, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv

Innledning

Det oppleves som en absurditet at Finnmarksområdet, hvor det forventes 2-3 ganger økt temperatur i forhold til gjennomsnittlig økning lenger sør, skal utsettes hardest for de to hovedårsakene til naturkrisen samtidig.

Den økte temperaturen vi opplever i Finnmark har allerede konsekvenser for naturen her. Det er dermed viktigere enn tidligere å bevare den inngrepsfrie naturen. Vile arter i Arktis er under et sterkt press som konsekvens av varmere klima og nedbygde arealer. Bevaring av sammenhengende naturområder er derfor essensielt for bestandenes overlevelse. Med den erfaringen og kunnskapen som ligger i Kunming Montreal Global Biodiversity Framework¹ (Naturavtalen) vil en utbygging av Sandfjellet og Digermulen være store bidragsyttere til å forverre situasjonen for artsmangfoldet.

¹ <https://www.cbd.int/gbf/targets/>

Finnmark har det laveste antall innbygger per kvadratkilometer og de største arealene med godt bevart natur i landet. I tillegg har Finnmarks beboere en sterk tilknytning til utmarksbruk, jakt-, fiske og friluftsliv. Samme mengde inngrepsfri natur som finnes i Finnmark finnes ikke andre steder i Europa. Denne naturen er, i tillegg til vår desidert største bidragsyter for bolyst, også viktig for samisk kultur og reindriften som er en del av denne.

Hovedpunkter

Sikre at alle arealer er omfattet av deltakende og helhetlig arealplanlegging som inkluderer hensyn til naturmangfold og/eller effektive forvaltningsprosesser som tar tak i arealbruksendringer på land og i hav, slik at tapet av arealer som er viktige for naturmangfold, inkludert økosystemer med god økologisk tilstand, nærmer seg null innen 2030, samtidig som urfolks og lokalsamfunns rettigheter respekteres.²

Nedbygging av Sandfjellet og Digermulen vil forverre situasjonen for artsmangfoldet som allerede er under hardt press som konsekvens av utbygging i naturområder. En utbygging, med tilhørende veiforbindelser, kaianlegg, transformatorer, turbinoppstillingsplasser og tilhørende inngrep vil bryte med målene i Naturavtalen.

Influensområdets størrelse må baseres på den sist oppdaterte kunnskapen om hvilke virkninger et vindkraftanlegg har på ville arter og reinsdyr. Dette gjelder også veiforbindelser og annen infrastruktur som følger med.

Det legges til grunn at kommunedelplanens konsekvensutredning utarbeides på bakgrunn av eksisterende kunnskap tilgjengelig i offentlige databaser eller rapporter³. Vi gjør oppmerksom på unøyaktigheter ved databasen Artsdatabanken (gjelder flere databanker) som er verdt å registrere seg. Det er i hovedsak frivillige og lekfolk som legger inn opplysninger i Artsdatabanken. Selv om arter blir observert i området er det ingen garanti for at disse observasjonene blir lagt inn i databasen. Det er dermed litt tilfeldig hvilke opplysninger som er registrert. Derfor kan ikke en overordnet KU på bakgrunn av disse databasene gi det faktiske bildet av arter innenfor området. Vi viser til vårt neste punkt.

Kartlegging av arter innenfor influensområdet må foregå over en lengre periode. Det er ikke akseptabelt å starte en prosess mot nedbygging av slike store områder uten en grundig kartlegging. Kun den siste og oppdaterte kunnskapen skal gjelde ved videre konsekvensutredning. Dersom det ikke er god nok kunnskap, manglende kunnskap eller utdatert kunnskap gjelder føre-var-prinsippet⁴.

Spesielt gjelder dette rødlistede arter som snøugle (m.fl.). Begge vindkraftverkene ligger i typiske habitat for snøugle. Denne arten er en nomadisk art og i tillegg er svært sky. Snøugle krever store areal for næringssøk og hekker i tundra- og høyfjellsområder. Det kan også være innslag av fjellrev, spesielt gjelder dette i området rundt Digermulen. Dersom populasjonen øker i antall vil den også kunne trekke nordover til Sandfjellet.

---

² <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kld/aktuelt/2023/norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf>

³ <https://www.gamvik.kommune.no/globalassets/dokumenter/aktuelt/kunngjoringer/vindkraft/forlag-til-planprogram-til-offentlig-ettersyn--kdp-vindkraft-gamvik.pdf>

⁴ <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§9>

Vi vet ikke hvilke fugler som trekker forbi disse områdene. Ser man på kartet så ligger f. eks. Digermulen mellom Tanamunningen, Laksefjorden og Porsangerfjorden. Alle disse områdene er svært viktige for et stort antall fugl, samt et stort antall fuglearter. Vi vet at fugler som trekker om natta er spesielt utsatt for kollisjoner med turbiner. Dette er noe som bør tas med i en konsekvensutredning. Vi vet også at disse områdene er viktig både mht. fugletrekk og hekking (vadefugler som f.eks.: Brushane, Dvergsnipe, Boltit med mer).

Verneplan for vassdrag, Risfjordelva⁵. Risfjordelva ligger i nedbørsfeltet for Sandfjellet og vil bli direkte påvirket av veiutbygging. Ved inngrep vil verneverdiene bli forringet. Inngrep som kommer i konflikt med nedbørsfelt eller vassdraget må unngås.

Laggo og nedbørsfeltet må ikke påvirkes av inngrep. Atlanterhavetslaksen er rødlisten, arter som sjørøye og sjørett er også i tilbakegang. Laggo inneholder både laks og sjørøye. Ved utslipp og tilsvarende kan bestanden i elva bli negativt påvirket.

De inngrepsfrie områdene må bevares. Norge har mistet store deler av sin inngrepsfrie natur de siste hundre årene. Spesielt gjelder dette områder med avstand på 5 km eller mer fra nærmeste tyngre inngrep. Slike områder spiller en viktig rolle for å bevare artsmangfoldet. I tillegg er slike områder viktig for friluftsliv og reindrift.

Ved inngrep i Sandfjellet og Digermulen vil områdenes attraksjon for jakt-, fiske samt organisert og uorganisert friluftsliv reduseres. I samiske miljø heter den høstingsbaserte kulturen birgejupmi. Det behøves en grundig kartlegging som viser faktiske påvirkninger som vindkraftverk representerer på friluftsliv. Denne kartleggingen må også sammenlignes med erfaringer fra øvrige vindkraftverk av samme størrelse og i tilsvarende naturområde.

Reindrift og birgejupmi vil bli påvirket av en eventuell utbygging. Dette utføres av innbyggere i Gamvik, men også i andre nærliggende kommuner. Vi anbefaler derfor Gamvik kommune å sette seg inn i formålsparagrafen i naturmangfoldloven⁶, det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold⁷ (side 2 – 7a, side 6 – mål 1.), og Veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser⁸.

Konklusjon

Sandfjellet og Digermulen representerer gode eksempler på villmarkspreget og inngrepsfri natur der inngrep vil ha store negative konsekvenser for naturmangfold og friluftsliv. Inngrep vil også representerer et stort tap for reindrift og samisk kultur og tilhørende arbeidsplasser. Det vil også være negativt for natur, trivsel og bolyst. Dette har ikke Finnmark råd til.

Før vurdering av inngrep må kartlegging gjøres på en forsvarlig og skikkelig måte. Det krever kartlegging over tid av biologisk mangfold, oppdatert kunnskapsgrunnlag innen reindrift, friluftsliv og artsmangfold. Vi forventer også at inngrep med konsekvenser for myr og vassdrag unngås.

---

⁵ <https://www.nve.no/vann-og-vassdrag/vassdragsforvaltning/verneplan-for-vassdrag/troms-og-finnmark/231-1-risfjordelva-r%C3%A1%C5%A1%C5%A1%C3%A1vuolesjohka/>

⁶ <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§1>

⁷ <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kld/aktuelt/2023/norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf>

⁸ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-for-kommuner-og-fylkeskommuner-om-konsultasjoner-med-samiske-interesser/id2868782/>

Vi vil på det sterkeste fraråde kommunen å gå videre med prosessen vedrørende disse to vindkraftverkene.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen
Koordinator
FNF Finnmark

